

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

BASIN TOPLANTISI

CEMİL ÇİÇEK
TBMM BAŞKANI

3 OCAK 2014

EGEMENLİK KATILSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

BASIN TOPLANTISI

CEMİL ÇİÇEK
TBMM BAŞKANI

3 OCAK 2014

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

Çok değerli basın mensupları, medyamızın değerli temsilcileri; hepinize hoş geldiniz diyorum, ilginizden dolayı hepinize teşekkür ediyorum.

Sözlerimin başında, 2014 yılının hepiniz için, hepimiz için, ülkemiz, insanımız, milletimiz ve tüm insanlık için hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. Ümit ve temenni ederim ki, 2014 yılı beklentilerimizin hiç olmazsa önemli bir bölümünün karşılandığı bir yıl olur. Huzur içerisinde, barış içerisinde, başarılarla dolu bir yıl olmasını temenni ediyorum.

Biraz sonra sizlerle bir kısım düşüncelerimi, görüşlerimi paylaşmak istiyorum. Aslında güzel bir vecize vardır: “Yeni bir söz söyledim” diyen, sözlerin en eskisini tekrarlamış olur. Belki müteaddit defalar konuştuğumuz birçok şeyi bir defa daha burada konuşmuş olacağız; temennilerimi, beklentilerimi burada tespit olarak, temenni olarak dile getirmiş olacağım.

Evet, yeni bir söz söylemiş olmasak bile lüzumuna binaen bazı konuları burada dile getirmekte fayda görüyorum. 1 Ocaktan itibaren Türkiye yeni bir seçim dönemine girmiş oluyor. Resmen seçim süreci başladı. İşin bu kısmında tüm siyasi partilerimize, adaylarımıza başarılar diliyor, bu seçimin huzur içerisinde geçmesini, sağlıklı bir seçim dönemi geçirmemizi de temenni ediyorum. İnanıyorum ki milletimiz bugüne kadar olduğu gibi bu seçimlerde de engin sağduyusuyla, hoşgörüsüyle, tecrübesiyle bu seçimde de en

doğru kararı verecek, siyaset yapan insanlara dūřundüklerini, beklentilerini ve önümüzdeki döneme yönelik olarak alınması gereken istikamet neyse bunu bir defa daha ortaya koymuş olacaktır.

2014 yılının seçimler açısından önemi arka arkaya seçimleri yapacak olmamızdır. Mart sonunda mahallî idare seçimlerini yapacağız, onun hemen akabinde de yine bu yıl içerisinde Cumhurbaşkanlığı seçimini yapmış olacağız.

Türkiye bugüne kadar 16 tane büyük seçim yaptı, genel seçim yaptı, bir o kadar mahallî idare seçimleri yaptı. Cumhuriyet Senatosu varken kısmi senato seçimleri, ara seçimler de dâhil, Türkiye çok sayıda seçim yaptı ve memnuniyetle ifade etmeliyim ki, 1950'den bu tarafa Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet olarak da, millet olarak da en başarılı yaptığımız işlerin başında seçimler geliyor. Ufak tefek mahallî itirazlar dışında seçim sonuçlarıyla ilgili bir kısım ülkelerde gördüğümüz tartışmaları bizim milletimiz, toplumumuz yaşamadı. Onun için, vatandaşımızın bu manada çok büyük bir olgunluğu var, demokrasiye inancı var, güvenci var, demokrasiyi benimsemiş bir toplum. İnanıyoruz ki bu seçimlerde de yine aynı olgunluğu bir defa daha gösterecek ve bu manada da hepimizin iftihar edeceği bir sonucu birlikte göreceğiz.

İlk defadır ki bu sene içerisinde Cumhurbaşkanlığı seçimini halkımız yapacaktır. Daha evvel, milletimiz, halkımız

adına Türkiye Büyük Millet Meclisi Cumhurbaşkanını seçiyordu. Cumhurbaşkanlığı seçimleri, genel seçimlere, mahallî idare seçimlerine nazaran Türkiye’de her zaman sancılı seçimler olmuştur. Cumhurbaşkanlığı seçim sürecine giderken Türkiye’de bir kısım hareketlenmeler olmuştur. Bir demokratik ülkede olmaması gereken bir kısım çabalar, gayretler ve seçim sürecine müdahaleler olmuştur. En azından geriye dönük, cumhuriyetimiz kurulduğu günden bu tarafa -11’nci Cumhurbaşkanımız şu anki Cumhurbaşkanımız- en azından 7’sinde, 8’inde Türkiye bu sıkıntıları, bu sancıları hep yaşamıştır. Bunların bir kısmına sizler, bizler şahidiz, bu seçimleri takip ettik, içinde bulunduk; bir kısmını da yazılanlardan, yaşayanlardan, dinlediklerimizden biliyoruz ki bu süreç her zaman sancılı. Öyle olduğu içindir ki, Türkiye Büyük Millet Meclisi daha evvel cumhurbaşkanlarını seçerken, bir önceki seçimde yaşadığımız antidemokratik gelişmeler ve sürece müdahaleler sebebiyle, ki bu süreçte müdahaleyi gerektirecek hiçbir durum da yoktu. Seçimler Anayasa’nın öngördüğü usullere göre ve orada belirtilen niteliklere uygun adaylar arasında seçimi yapma imkânı varken, maalesef, anayasa değişikliği yapmak suretiyle 12’nci Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi gibi bir sonuca bizi götürdü. Onun için, ilk defadır ki vatandaşlarımız bu yıl cumhurbaşkanlarını doğrudan kendileri seçmiş olacak. Bunu not olarak bir tarafa yazmak gerekir diye düşünüyorum. Sancısız, sıkıntısız bir seçim olmasını diliyorum.

Aslında seçimler, demokrasinin vazgeçemeyeceği, halkın iradesinin doğrudan siyasete yansımına vesile olan en demokratik imkândır. Son yüzyıl içerisinde Türkiye'nin bana göre üç tane önemli kazanımı var. Bunlardan bir tanesi bağımsızlığımızdır, bir tanesi cumhuriyettir, üçüncüsü de demokrasidir. Her üç kazanımın ülkemize kazandırılmasında, insanımıza kazandırılmasında Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok önemli bir rolü vardır. Bunları bize kazandıran başta Aziz Atatürk olmak üzere bütün silah arkadaşlarına, devlet ve siyaset adamlarımıza, ülkemize hizmet eden herkese, şehitlerimiz ve gazilerimize şükranlarımızı, rahmet dileklerimizi bu vesileyle de bir defa daha sunmak istiyorum.

Tabiatıyla, yeni bir yılın başında bu basın toplantısını yapıyoruz. Yılbaşı mesajlarında, bayram mesajlarında veya önemli günlerde, insanımızla ilgili, ülkemizle ilgili çok önemli temennilerimiz var. Bu temennileri yapmaya devam ediyoruz ama esas olan, temenni ettiklerimizi temin etmektir. Bu, siyaset kurumunun en önemli görevidir diye düşünüyorum. Ülkemiz için barış diliyoruz, huzur diliyoruz, birlik diyoruz, beraberlik diliyoruz, kalkınma diyoruz, istikrar diyoruz. Bunların hepsi Türkiye'nin her zaman ihtiyacı olan hususlardır, gelip geçici temenniler değil; bu coğrafyada yaşadığımız sürece, millet olarak varlığımızı sürdürdüğümüz sürece -ki bu devam edecek ebediyete kadar- bunlar Türkiye'nin, insanımızın ihtiyacı olan hususlardır. O hâlde temenni ettiğimiz hususları temin etmek için birlikte bir çabaya, bir gayrete ihtiyaç var.

Burada yapılması gereken birkaç husus var. Bunların gereğini yapabilirsek inanıyorum ki Türkiye daha huzurlu olacak, bu toplum daha dinamik olacak, daha birbiriyle kucaklaşmış olacaktır. Bunlardan bir tanesi, bugüne kadar yeteri kadar yapmadığımız, belki içimizden yapsak bile kamuoyunun yaptığımız konusunda yeteri kadar bilgi ve inanç sahibi olmadığı bir husus öz eleştiridir. Evvela hepimizin bir öz eleştiri yapmaya ihtiyacı var. Toplum olarak da -özellikle siyaset kurumu olarak- bunu çok yaptığımızı söyleyemem. Başkalarının yanışını ortaya koymak için sarf ettiğimiz çabanın hiç olmazsa küçücük bir kısmını “Biz nerede hata yaptık ya da yapıyoruz?” noktasına ayırıversek, emin olun, bugün yaşadığımız sıkıntıların bir kısmı yaşanmayacaktır.

Elbette siyasetin tabiatında, özünde başkalarının yanışını göstermek vardır. Bu yanışları göstermek üzere kurumsallaşma da yapıyor, siyasi partiler bunun için var, muhalefet bunun için var. “Bunlar yapılmasın.” anlamında söylemiyorum ama bütün bunları yaparken, iktidarıyla muhalefetiyle siyaset yapan herkes ve toplumun her kesimi, aslında biz öz eleştiri yapımadığımız takdirde o zaman Türkiye’de siyaset adına da, başka türlü mücadeleler adına da bir kör dövüş yapmış oluyoruz. “En doğru benimki, en isabetli benim kararım, onun dışında herkesin söylediği yanış, herkesin yaptığı yanış...” Böyle bir söylem demokrasinin tabiatına da pek uygun düşmüyor. Elbette benim söylediklerim doğrudur, şu anda kendimce doğruları söylemeye çalışıyorum

ama ne kadar doğru söylersem söyleyeyim, bu, doğruların tamamı değildir. Söylediklerim içerisinde doğru olanlar vardır, eksik olanlar şüphesiz vardır, size göre veya başkalarına göre yanlış olanlar da vardır. Bu üçünü bir arada mütalaa ederek 2014 yılında, işin başında herkes bir öz eleştiri yaparsa, inanıyorum ki 2013'te yaşadığımız, daha evvelki yıllarda yaşadığımız sıkıntıların bir kısmını hiç olmazsa bu dönem yaşamayız diye düşünüyorum. Bunun için de, bir öz eleştiri için sağduyuya, sükûnete, normalleşmeye, gerginliklerden uzak, birbirimizi anlamaya ihtiyacımız var. Açıkça ifade etmek isterim ki, bir barış ve kardeşlik diline ihtiyacımız var. Bu dil çok önemli. Maalesef, siyaset adına dilimiz çok dikenli, birçok şeyi bu dilimizle tahrip ediyoruz. Bir taraftan diyoruz ki mesajlarımızda “Ülkenin birliğine, bütünlüğüne ihtiyacı var.” Birlik dirlik sonucunu doğuruyor, birlik varsa dirlik var, dirlik varsa birlik var. Birliğimiz bozulursa dirliğimiz de bozulur. Birliğimizin ve dirliğimizin bozulması noktasında elbette genel bir söylem, genel bir yaklaşım olarak “Dış güçler, iç güçler” benzeri kavramları kullanırız. Bunun doğru yanları vardır, uzun bir tarihe sahip millet olarak bunun ne anlama geldiğini biliriz, bunun acı tecrübelerini yaşadık ama kabul etmemiz gerekir ki, birliğimizin ve dirliğimizin bozulmasında üslubumuzun ve kullandığımız dilin kardeşliğimizi zedeleyici, birbirimizi ötekileştirici, bir araya gelip konuşmamızı, anlaşmamızı zorlaştıracak bir şekilde kullanıldığını da görmemiz gerekiyor. Onun için, hiç olmazsa 2014 yılında,

yaşanan acı tecrübelerden ve sıkıntılardan sonra bir barış diline, bir kardeşlik diline ihtiyacımız var.

Başka toplumları bilemem ama bizim toplumumuzda iki hukuktan bahsedilir, bunlardan bir tanesi pozitif hukuktur, evrensel hukuk kuralları dâhil, anayasalar, çıkardığımız mevzuatlar dâhil bunlar pozitif hukuk, uymamız gereken kuralları gösterir. Bir de sık sık vurgu yaptığımız kültürümüzden, değerlerimizden kaynaklanan kardeşlik hukuku vardır. İşte “dil” dediğimiz, “üslup” dediğimiz husus evvela bu kardeşlik diline uygun olması lazım, kardeşlik hukukuna uygun bir dili kullanmamız gerekir, başka türlü Türkiye’de birlik ve beraberliği tesiste epey sıkıntılarla karşı karşıya kalıyoruz. Eğer kardeşlik hukukumuzda uygun bir dil kullanamadığımız takdirde o zaman birbirimizi anlamamız da mümkün olmuyor. Birbirimizi anlayamazsak, birbirimizle konuşamazsak anlaşamayız. Hâlbuki toplum olarak anlaşmamız gereken, üzerinde görüş birliğine varmamız gereken birçok sorunumuzun, birçok sıkıntımızın, ülkemizi bekleyen birçok risklerin olduğunu da kabul etmemiz gerekiyor.

Demokrasi esas itibarıyla sabır ve tahammül rejimidir. Birbirimize, birbirimizin görüşlerine, düşüncelerine ne kadar tahammül edersek, ne kadar sabır gösterirsek, konuşurken pozitif hukuk kuralıyla ifade etmeye çalışayım, Meclis İçtüzüğü’ümüzün67’ncimaddesinde ifade edildiği gibi yaralayıcı olmayan, kaba olmayan bir dil ile sorunları konuşabilirsek,

emin olun çok daha fazla sıkıntıya girmeden sorunların üstesinden gelebiliriz, daha az bedelle sıkıntılarımıza çözümleri birlikte bulabiliriz diye düşünüyorum. Hâlbuki biz, -bunları isterseniz tespit olarak kabul edin, isterseniz bu söylediklerimi, söyleyeceklerimi gelecek için temenni kabul edin- bunların ne kadarını başarabilirsek, 2015'e geldiğimizde hiç olmazsa bir kısım tartışmaları, sıkıntıları geride bırakmış oluruz.

Elbette demokrasi özgür tartışma ortamıdır ama tartışmayı yaparken evvela kuralları ortaya koyarak tartışmamız lazım. Kurallar ortaya konulmadan yürürlükte var olan bir kısım değerler, ilkeler göz ardı edilerek bir tartışma ortamına girersek, bu hem insan onurunu zedelemekte hem de merkantilist bir anlayışı topluma ve siyasete egemen kılmaya çalışıyoruz. Hâlbuki demokrasi uzlaşa rejimi ise, uzlaşabilmek için merkantilist bir anlayıştan ziyade kuralları da dikkate alarak bir tartışmayı yapabilirsek birbirimizi anlamamız kolay olacaktır.

Temas etmek istediğim bir başka husus şudur: "Demokrasi uzlaşa rejimidir." diyoruz, demokraside uzlaşa esastır. Geriyedönüp baktığımızda ne kadar uzlaşabildik, uzlaşa adına geriye dönük ne kadar somut örnekler koyabiliriz, ona bir bakmak lazım. Eğer çok partili hayatı 1950'den başlatırsak, ondan evvelki dönemlerde kısa süreli çok partili dönemler oldu birkaç aylık, esas itibarıyla 1950'den bu tarafa altmış üç sene geçmiş oluyor. Uzlaşa adına hiç olmazsa her sene bir

örneği ortaya koyabilseydik, bugün insanımıza, gençlerimize, çocuklarımıza, geleceğe 63 tane pozitif güzel örnek ortaya koyabilirdik. Uzlaşı adına misal vermek gerektiğinde hâlen Batı ülkelerinden örnekler aramaya çalışıyoruz, falanca ülke şunu yapmıştı, falanca ülkede siyasetçiler bunu yapmıştı. Peki, altmış üç yıllık süre içerisinde biz hangi konularda anlaştık da güzel örnekler ortaya koyabildik?

Burada bir temel yanlışımız var. Uzlaşmayı biz bir zafiyet olarak kabul ediyoruz, bir ideolojik sapma olarak görüyoruz. Eğer biriyle, söylediğimiz fikirlerden bir nebze tolerans göstersek, bir adım ileri çıkabilsek veya bir adım geriye çekilebilsek, bunu bir sapma olarak değil, birlikte yaşamının ön şartı olarak kabul etmek lazım. Bunu yapabildiğimiz sürece Türkiye daha huzurlu olacaktır diye düşünüyorum ve üstelik ülkemizde, bölgemizde, dünyada olan gelişmelere baktığımızda, Türkiye'nin, doğrusunu isterseniz, uzlaşmaya en az oksijen kadar ihtiyacı var. Bunu da yeri gelmişken ifade edeyim ama kullandığımız dil ve üslup bir uzlaşma dili midir dersek, bana kalırsa kenarından bile geçmiyor. Onun için, belki işin bu kısmında bir defa daha bu ihtiyacı ifade etmek istiyorum.

Üzerinde durmam gereken bir başka hususu daha ifade edeceğim. Bunları başlıklar olarak sizlerle paylaşıyorum, ola ki sözlerimin sonunda sorular gelirse bazılarını daha da açma ihtiyacı olabilir.

Üzerinde durmamız gereken bir başka konu, Türkiye çok sayıda yetki çatışmasının yaşandığı ülkelerin başında geliyor. Türkiye'nin Anayasa'sı var, Türkiye'nin yasaları var ama en çok yetki çatışmasının yaşandığı ülkelerden bir tanesi Türkiye'dir. Buradan ifade etmek istiyorum ki, herkes kendi işine bakmalıdır. Yasama, yasama görevini yapacak; yürütme, yürütme görevini yapacak, yargı da kendi görevini yapacak, başkaca kuruluşlar da kendi görevlerini yapacak. Yani, herkes kendi işini yapacak ve kendi işine odaklanacak ve herkes kendi işini en iyi şekilde yapacak, birbirinin alanına müdahale etmeyecek. Altmış üç yıllık çok partili hayata baktığımızda bu yetki çatışmalarıyla ilgili çok sayısız örnekler görürsünüz. Erklerin birinin diğerinin alanına müdahale ettiği için Türkiye'nin ne sıkıntılar yaşadığına bu yakın tarihimiz canlı şahittir. Onun için, bu tecrübelerden yola çıkarak diyorum ki, 2014 yılı madem birçok bakımdan Türkiye için önemli, bunun huzur içerisinde, barış içerisinde başarılı bir yıl olması herkesin kendi yetki alanı içerisinde görev yapmasına bağlı, sorumluluğu taşımasına bağlıdır. Olmadığı takdirde, bu, Türkiye'de birçok sıkıntıyı beraberinde getirir, bundan sonrada getirebilir. Bu yetki çatışmaları sebebiyledir ki birçok konuyu birçok sorunu şeklen karara bağlamış olsak bile kalıcı, sürekli bir çözümü de üretmiyoruz. Bulduğumuz çözümlerin ya da bulunan çözümlerin veya bu atmosferde bulunan çözümlerin bu şartlarda bazen ömrü bir sene sürüyor, bazen altı ay sürüyor, bazen bir iki sene içerisinde

sorunu çözmüş gibi gözüksek bile, üstünden örtü kalktığıında, normalleştiğimizde sorunun çözülmediğini, tam tersine daha da derinleştiğini, mikrop kaptığını ve daha büyük sıkıntıları da beraberinde taşıdığını birçok olayda görmek mümkündür. Bu söylediklerimin her birinin arkasına kaç tane misal bulabiliyorsanız koyabilirsiniz.

Hepimiz demokrasiye vurgu yapıyoruz, demokrasinin en önemli kazanımlarımızdan birisi olduğunu söylüyoruz, buna yürekten inanıyoruz. Demokrasi olmasaydı ben burada olamazdım, siz burada da kolay kolay olamazdınız, birçok şeyi demokrasiye borçluyuz. Ama demokrasilerde en belirgin ve belirleyici kural kuvvetler ayrılığıdır. “Kuvvetler ayrılığı” denildiğinde, kuvvetlerin birbirine sırt dönmesi, birbirine hasım olması, birbiriyle husumet içerisinde olması anlamına gelmiyor. Tam tersi birbiriyle dayanışma içerisinde ama kendi hudutları içerisinde görev yaparak milletimizin, ülkemizin huzuruna, refahına katkı sağlamasıdır. Bir görev dağılımı olmuştur; yasama yasama görevini yapacak, yürütme kendi görevini, yargı da kendi görevini yapacak. Bu bir rol dağılımıdır, bu bir görev dağılımıdır. Yoksa, bu üç kuvvet biri diğerinin alternatifi değil, biri diğerinin hasmı hiç değildir. Ama bunu düz cümle olarak söylemiş olmamıza rağmen, üç kuvvetin altmış üç yıllık çok partili hayatımızda çokça dostça ilişkiler içerisinde olduğunu, yan yana olduklarını her zaman görmek de mümkün değil. Özellikle demokrasimizin nekahet dönemlerinde birinin diğerinin yerine geçerek, birinin

yetkilerini gasp ederek bu alana müdahale etmiş olmasından dolayı bu toplum çok huzursuz olmuştur, çok sıkıntılar çekmiştir.

Kuvvetler ayrılığının birçok modeli var, bunlar anayasalardadır; kimi başkanlık sistemi, kimi yarı başkanlık sistemi kimisi parlamenter sistem ve hangi sistem benimsenirse benimsensin onun da kendi alt modelleri elbette vardır. Her ülke kendi şartlarına göre, kendi birikimine, kendi tecrübesine göre bu modellerden birini seçer, birini ikisini birleştirerek seçer, bu ucu açıktır. Bizdeki kuvvetler ayrılığının nasıl bir model olduğu hiç şüphesiz Anayasa'mızda bellidir. Ancak normal şartlarda çok partili hayata geçtiğimiz günden beri siyaset kurumu olarak kendi irademizle özgür ortamda uzlaşarak, anlaşarak bir anayasa yapamadığımız için anayasalarda kurulan modeller çoğu zaman tepki esasına dayalıdır, bazen yürütmenin öne çıktığı, bazen yasamanın öne çıktığı, 82 Anayasası'nda olduğu gibi siyaset kurumunun temsil edildiği, milletin temsil edildiği, Parlamantonun ise yürütme ve yargı tarafından faaliyet alanının önemli ölçüde daraltıldığı GDO'su bozuk bir model. Böylesine bir modelden dolayı, Türkiye her gün yeni anayasal sorunlarla karşı karşıyadır, bundan sonra da giderek -maalesef, birlikte bir anayasayı yapamadık, ancak 60 maddede uzlaşabildik- bu ihtiyaç daha da artmış vaziyette. Onun için ortada sıkıntılı bir durum var.

Şimdi, bütün bunlara rağmen elimizde bir Anayasa var,

yenisi yapılmaya kadar buna uymak, bunun gereğini yapmak sorumluluğumuzun gereğidir, demokrasinin gereğidir. O hâlde, kuvvetler ayrılığı söz konusu olduğunda hemen bir altın kuralı hatırlamamız lazım: Hiç kimse ve hiçbir kurum kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetki kullanamaz. Bu kuralı Anayasa'nın en başındaki maddelere yazdık, ama bu ülkede kaynağını Anayasa'dan almayan, bazen Tüzük'ten bazen yönetmeliklerden bazen var olduğu kabul edilen bir kanun maddesinden alarak yetkiler kullanılmıştır, siyaset alanına müdahaleler olmuştur, siyaset alanı daraltılmış, âdeta siyaset kurumunun merdiven boşluğunda, merdiven altında siyaset yapar hâle geldiği dönemler olmuştur. Bunu Anayasa'ya yazmak yetmiyor, buna uymak ve uygulamak gerekiyor.

Aradan geçen otuz bir yıl içerisinde -yürürlükteki Anayasa açısından söylüyorum otuz ikinci yılına girdik- birçok olumsuz örnekleri yaşadık. Yetki gasplarına şahit olduk, en fazla yetkisi gasp edilen kurum ise Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Zaman olmuştur yürütme organı yasama alanına müdahale etmiştir, hâlen de bugün bu Anayasa sebebiyledir ki Meclisin gündemi yürütme organı tarafından belirlenir, hangi kanunun ne zaman çıkacağına yürütme organı karar verir, âdeta yürütme organından gelen veya yürütme organından alınmış kararların veya başka türlü yerlerden alınmış kararların Mecliste meşrulaştırılması gibi çok dar bir alana hapsedilmiş bir yetkisi ve konumu var. Bu, Anayasa'nın

verdiği bir kısım sıkıntıdır, Anayasa'dan kaynaklanıyor çünkü bu Anayasa'nın felsefesinde siyaset yapanlara fazla imkân vermemek lazım, fazla alan açmamak lazım çünkü siyasetçi ne yaparsa kötü yapar, ne yaparsa eline yüzüne bulaştırır, onun için buna bir vasi tayin etmek lazım. Bu, yeri geldiğinde yürütme organı olmuştur, yeri geldiğinde de yargı organı olmuştur. Dolayısıyla bugün, hiçbir parlamenter demokraside olmaması gerektiği tarzda, ileri demokrasilerde, Parlatentonun faaliyet alanı fevkalade sınırlanmış ve yetkileri birçok noktada gasp edilmiştir.

Yürütmeyeyle ilgili birçok örnekleri geçmişten beri biliriz. Ama bu gene nekahet dönemlerinde, sıkıntılı dönemlerde yargının da büyük ölçüde yasamanın yetkilerini gasp ettiğini, ya da daha geniş anlamda ifade etmek gerekirse, siyaset kurumunun alanını daralttığını uygulamalardan biliyoruz.

Aslında demin söyledim, demokraside her kuvvet, her erk kendi işini yapacak, kendi alanında kalacak. Yargının görevi -yürütmenin görevini biliyoruz- Türkiye'de tartışma konusu olan, nerede başlayıp nerede bitmesi gerektiği konusunda hâlen yeteri kalan kafamızda netleştiremediğimiz husus yargının nerede duracağı konusudur. Yargının görevi değerli basın mensupları, sadece ve sadece hukuki denetim yapmaktır. Eğer bir idari işlemse, idari işlemin hukuka uygunluğunu denetleyecek. Eğer kanun ise, bir yasama faaliyetinin denetimi söz konusu ise, bunu denetlemekle

görevli yargı makamı, işin Anayasa'ya uygunluğunu, evrensel hukuka uygunluğunu denetleyecektir. Yerindelik denetimi yapmak yargının görevi değildir. Şimdi, belki de en merkantilist anlayışla değerlendirme yaptığımız kısım budur. Bir gün yargı bir karar verir, o bir kısmımızın işine gelir, bir kısmımızın işine gelmez; işimize geldiği anda adalet tecelli etti, yargı gereğini yaptı, karşı taraf itirazları yöneltir, tersi vaki olduğunda bu defa gerekçeler yer değiştirir, taraflar yer değiştirir, bu sıkıntıları yaşamaya devam ederiz. Yargının siyasallaşması dediğiniz olay da budur. Yerindelik denetimi yapmasıdır hukuk denetiminin dışına çıkarak. Yerindelik denetimini yapmak, bir işin yerinde olup olmadığına karar verecek en önde gelen kurum, kuruluş, erk yasama organıdır. Yasama organı neye karar veriyorsa onu herkesin kabul etmesi gibi bir durum var. Tartışma yapılabilir, eleştiri yapılabilir ama hukuk kurallarına uygun olarak yapılan işlem, “Efendim, Türkiye'nin menfaatine değildir, bu işlem yerinde değildir, halkımızın zararınadır.” diye yargının yetki hududu dışına çıkarak bu denetimi yapması demokrasiyi de zorlaştırır, millî iradeyi ifsat eder; kurumları, çalışmalarını, çabalarını, gayretleri de anlamsız kılar. Zaman zaman Türkiye’de “Yargının siyasallaşması” denildiğinde, en evvel bunun üzerinde durulması gerekirken, bu manada gerçekten evrensel hukuka da Anayasa'ya da aykırı yargının verdiği birçok karar var. Dediğim gibi, o günün anlayışına göre pozisyon itibarıyla hangi köşede duruyorsak lehimize, aleyhimizedir diye

değerlendirdik ama bunun bir yerindelik denetimi olduğunu göz ardı etmek suretiyle maalesef yanlış bir çıkışa kapı araladık. Onun sıkıntılarını da Türkiye bugün hâlen çekiyor. Birçok kararlar, verilmiş olan birçok hükümler hâlen tartışma yaratıyorsa ve kamu vicdanında “Evet, gerçek adalet budur, bu olması gerekir; bu doğru yapılmıştır, bu karar doğrudur.” diye toplumun çok önemli bir kısmı benimseyemiyorsa, işte işin özünde bu kısım vardır.

Tabiatıyla demokraside bir şeye daha inanmamız ve bunu hepimizin kabul etmesi gerekir. İşte yerindelik denetimi siyasi alana bir müdahaledir, üstelik de sık sık yapılan bir müdahaledir. Şimdi sadece bu alanda değil, geriye dönük, zaman zaman bir kısım organlar, kurumlar, erkler iktidar değişikliklerinin aracı olmuştur. İktidarların değişme yöntemi, yolu hem Anayasa’da hem de demokraside bellidir. Bunun yolu seçimdir ve sandıktır. Bunun dışında hangi yol ve yöntem tercih edilirse edilsin bu demokratik değildir. Buna karşı ortak bir tavır, ortak bir şuur ve bilinci hepimizin kabul etmesi gerekiyor. Hâlbuki, iktidar değişiklikleri için geriye dönüp baktığımızda, muhtıraları yaşadık, muhtıraları gördük. Şurada ortalama yaş itibarıyla baktığımızda, bunların bir kısmını meslek mensubu olarak sizler -moda tabirle- perde arkasından bildiniz, sizler yazdınız, bizler yaşadık, bizden sonraki nesiller de belki yazdığımız, anlattığımız nispette bilecek, geriye dönük olanları bilir. Muhtıralar yaşandı, manipülasyonlar oldu, transfer havuzları kuruldu.

Öyle milattan önce falan demiyoruz, seferberlik dönemini anlatmıyoruz; şu son yirmi beş yıllık, otuz yıllık, benim içinde bulunduğum Parlamento dönemine bakarsak, muhtıraları gördüm ben, manipülasyonları gördüm, transfer havuzlarını gördük, etik olmayan, hukuki hiç olmayan, demokratik olmayan yön ve yöntemlere başvuruldu. 2014'ün başında bunları bir defa daha hatırlamamızda fayda var, ki hiç olmazsa artık 2014 Türkiye'si bunlara itibar etmiyor, itibar etmeyecek, itibar etmediğini de göstermemiz gerekir.

Değerli basın mensupları, unuttuğumuz bir şey var, bunu muhakkak hatırlamamız lazım, uygunsu da bir yere yazmamız lazım. Hukuk adaletin enstrümanıdır, siyasetin enstrümanı değildir. Bunu çok inanarak söylüyorum. Tekrar ediyorum, hukuk adaletin enstrümanıdır, siyasetin değil. Çünkü biz hukuk yolundan giderek adalete erişiriz. Adalete erişmenin yolu, hukukun kurallarını uygulayarak o yola vardığımız takdirde, o hedefe vardığımız takdirde kamu vicdanında makes bulur. Hâlbuki, uzunca bir zamandan beri Türkiye'de maalesef hukuku biz unuttuk, hatırlamıyoruz. Hatta çoğu zaman sabahlara kadar buradan kanun çıkarıyoruz, hiç uygulamıyoruz, biz de uygulamıyoruz. Her konuyu siyaseten tartışıyoruz ve yeri geldiğinde de hukuku siyasetin enstrümanı olarak kullanıyoruz. Hukuk ve hukuku uygulayan kurumlar gündelik siyasetin parçası olamaz. Hele hele hukuk kurumları ve hukuku uygulayıcılar siyasetin merkezine oturamaz. Eğer böyle olursa kendilerine

de, devlete de, kurumlarına da, toplumsal barışa da büyük zarar verir. Bağımsızlık ve tarafsızlık yargı için bu tehlikeyi önlemek bakımından önemlidir. Çoğu zaman hukuki bir konuyu siyaseten çözmeye, siyasi bir konuyu da hukuken çözmeye çalışıyoruz, o zaman da kodlar karışıyor. Aksi bir durum kurumlar arası çatışmaya da sebebiyet verir. “Her konuyu siyasi alanda tartışıyoruz” diyoruz. Hukuka uymak hepimizin görevi. Hukuk devleti, günümüz Türkiye’inde nereneysel bir kelamı kibar olarak algılanıyor, lafın gelişi söylüyoruz. Koyduğumuz kuralları en evvel kendimiz çiğniyoruz. Bu konuda size sayısız misaller verebilirim ama vakit dar, sorularınıza da imkân vermek için sadece birkaç şey söyleyeceğim. Mesela, Anayasa’nın 138’inci maddesi var, hepimiz biliyorsunuz, yargının düzenlendiği bölümün hemen başında yer alır. Mesela diyor ki: “Hiçbir organ, makam, merci veya kişi yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere, hâkimlere emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.” Geriye dönüp bir bakalım. “Görülmekte olan bir dava hakkında yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.” Allah’ımı seven söylesin, bu madde işliyor mu bugün? Herkes bir tarafından oraya çeke, buraya çeke, Anayasa’nın bu hükmü uzunca bir zamandan beri, belki de yürürlüğe girdiği tarihten bu tarafa bu madde işlemiyor. Bu, hukukun siyasette kötü bir kullanımıdır. Dedim ya hukuk adaletin enstrümanıdır,

siyasetin enstrümanı olamaz. Şimdi, elbette hepimizin karşı olduğu, doğru bulmadığı bir kısım uygulamalar olabilir ama bu uygulamaların nasıl düzeltileceği Anayasa’da, usul kurallarında, usul kanunlarında belli. Ama yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili biz Meclislerde, en son ayın 20’sindeki Meclis müzakerelerinde de yaşadık, tutuklamak bir yargı yetkisi kullanımımıdır. İsabetsizse bunun itiraz mekanizmaları var. O zaman usul hukukundaki bu hükümler ne olur? Tahliye etmek bir yargı yetkisinin kullanımımıdır, gözaltına almak bir yargı yetkisi kullanımımıdır, karar vermek, hüküm vermek bir yargı yetkisinin kullanımımıdır. Ama, özellikle belli bir dönemden bu tarafa yargının bir bölümünün de en azından medyatik olma gibi bir hastalığı var, medyatik olma. Bunun tabii sonucudur ki soruşturma başladığından itibaren iki üç gün içerisinde en önemli davaların soruşturmalarını bile kamuoyu önünde biz karar bağlamış oluyoruz. Öyle manipülasyonlar oluyor, öyle uyulmadık hukuk kuralları oluyor ki, iki sene, üç sene yargılamanın sonucunda kişi beraat etmiş olsa bile, emniyetin ya da savcılığın kapısından girdiği andan itibaren, ikinci günde, üçüncü günde adamın mesleki itibarı da bitiyor, onuru da zedeleniyor. Ailesi, çoluğu çocuğu, hepsi perişan oluyor. Her şeyden evvel hukukun kendisi perişan oluyor. İlk iki üç gün içerisinde, dört gün içerisinde kamuoyu olarak olayla ilgili bir hüküm veriyoruz. Kişileri pozisyonumuza göre, bizden olup olmamasına göre -tırnak içerisinde söylüyorum- benimle aynı siyasi görüşü paylaşıp paylaşmamasına göre,

yakınlığımızı göre ya “suçludur” ya da “suçsuzdur” diyoruz. Hâlbuki bu nihai karara varabilmemiz için yargılamanın bitip, adaletin tecelli edip kanaatimizi o zaman pekiştirmemiz gerekirken, ilk birkaç gün içerisinde kararı verince ondan sonraki yargılama fuzuli hâle geliyor. Şimdi Anayasa 138 işlemiyor, yazıyoruz, çiziyoruz, tartışıyoruz vesaire. O zaman gelin 138’inci maddeyi kaldıralım, bu düşünce özgürlüğünü, ifade özgürlüğünü, tartışma özgürlüğünü zedeliyor diyelim. O zaman hiç olmazsa Anayasa’da böyle bir hüküm bulunmasın. Hukuk fakültesinde “Hukuk başlangıcı” derslerinde “Yürürlükte olduğu hâlde ölü kanunlar” diye bir kavram vardı. İşte, eskiden pazarlıkla satış, gazete kâğıdından kese kâğıdı yapmak... Yürürlükten kalkmadı ama bunlar “ölü kanunlar” olarak misal verilir. Şimdi, Anayasa’nın 138’inci maddesi bu memlekette ölmüştür.

Başka bir madde, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 137’nci maddesi: Soruşturmanın gizliliği. Allah’ını seven söylesin, uzunca bir zamandan beri soruşturmanın gizliliği var mı? İfade alınıyor, yarım saat içerisinde bütün tutanaklar sizlerin elinde. Özellikle son yaşadığımız şey bakımından ifade edeceğim: Benden görüş sormaya gelen arkadaşlarınız var -bunların bir kısmı belki de buradadır- size yemin ederek söylüyorum ki, gazetede yazılanların dışında bu olaylarla ilgili hiçbir bilgin yok. İsterseniz ilgisizliğime, isterseniz bilgisizliğime, isterseniz lakaytlığıma bağlayın ama ben hukuk çerçevesinde hareket etmeye çalışıyorum. Diyorum

ki: “Ben bunu bilmiyorum bu doğru mudur yanlış mıdır.” Arkadaş diyor ki: “Dosya bende var, biz okuduk bu dosyayı.” Daha dava açılmadı, hazırlık soruşturması bitmedi, ne zaman biteceğini de bilmiyoruz, her şey piyasada dolaşiyor. O zaman gelin, 137’nci madde de bugün itibarıyla artık ölü maddelerden bir tanesidir, bunu da çıkaralım, madem ki haber alma özgürlüğünü engelliyor, tartışmayı engelliyor, ifade özgürlüğünü engelliyor, gerçeğin ortaya çıkarılmasını engelliyor -tırnak içerisinde- hâlbuki gizlilik gerçeğin ortaya çıkması içindir ve insanın onurunu korumak içindir.

Bugün manşetlerden verdiğiniz birçok davadan kaç kişi mahkûm oldu, kaç kişi beraat etti bilmiyoruz ama beraat ettiklerimizin kimyası bozuldu, işi bozuldu, aile düzeni bozuldu, birçok sıkıntıya da girdiler. Bunca tecrübeden sonra biz hâlen soruşturmanın gizliliğinden bahsediyoruz. Soruşturmanın gizliliğine uyması gerekenler uymuyor, buna da isyan ediyorum, evet, buna da isyan ediyorum. Soruşturmayı yapanlar başkalarına “hukuka uymadı” diye soruşturma yapıyorlar. Yaparken kendilerinin de uyması lazım, uymayanlar varsa bunlar için de gereğini yapması lazım. Birileri de diyor ki: “ Siz bu kanunları ihlal ettiniz, şunu yaptınız, bunu yaptınız.” Eyvallah, zaten varlık sebebi bu yargının, soruşturma makamlarının ama bu soruşturmayı yaparken kimse kendisini kanunların üstünde, hukukun üstünde kabul edemez. Soruşturmanın gizliliği bize mahsus bir usul kuralı değil, evrensel hukukun kuralıdır. Buna da bir

bakmak lazım.

Adil yargılamayı etkileme, Ceza Kanunu 288. Nerede kaldı? Niye konulmuş bunlar? Hâkimler dosyadaki delillere, hukuka ve kendi vicdani kanaatlerine göre karar versin diye ama şimdi, acaba, bu ortamda mı bu kararlar veriliyor, bunların hepsi ayrı bir konu. Mesela, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27'nci maddesi var, idarenin savunması alınmadan karar verilmemesi. Ne kadar uyuluyor? Daha yeni değiştirdik. İhtiyaç olduğu için değişmiş ama kimse bu ihtiyacı duymuyor.

Şimdi, sıkça vurgu yaptığımız ama daha o lafı söylerken tersi yönünde davranış ortaya koyduğumuz bir başka husus var. Nedir o? Şu, masumiyet karinesi. Hani, hüküm kesinleşinceye kadar hiç kimseyi suçlu kabul edemezdik, hüküm kesinleşinceye kadar. Hâlbuki şimdi kendi kafamızda, beynimizde hüküm verdiğimiz birçok olay var, daha ilk derece mahkemesi bile bitmemiş, bitmiş olanlar varsa Yargıtayda bitmemiş, Yargıtayda bitmiş olsa bile onun olağan ve olağanüstü kanun yolları bitmemiş ama biz çoktan kişileri kendi vicdanımızda, kendi beynimizde mahkûm etmişiz ama arkasından da “masumiyet karinesi” diye vurgu yapmaya çalışıyoruz. Onun için hiçbir konuda sonuca varamıyoruz.

Tabiatıyla üzerinde durmamız gereken işin bu kısmı olunca, yani bütün bunlar çok sansasyonel olayların ya da soruşturmaların sonucunda hatırladığımız konular. Bunların

başında da “yolsuzluklar” konusu geliyor. Değerli arkadaşlar, “yolsuzluklar” konusu, bu, müzmin bir illet. Toplumsal değerleri tahrip eden, devleti çürüten, kuralları aşındıran, hak ve adalet duygusunu derinden yaralayan bir illettir, bir hastalıktır bu. Bunun üç tane de ayağı var; bir köşesinde siyaset, bir köşesinde bürokrasi, öbür köşesinde iş dünyası, bir şeytan üçgeni. Ne dönüyorsa bu üçünün arasında dönüyor. Kurala uygun, hakka, hukuka uygun görev yapan bu üç alanda da insanlarımız var ama az sayıda da olsa bu üç köşeden birinde konumlanmış durumda olan adamlar yüzünden, maalesef, hepimiz zan altında kalıyoruz, sıkıntı çekiyoruz, vicdan azabı çekiyoruz ve toplum bu olaylar sebebiyle karamsarlığa itiliyor. Bu üç köşede de bir korozyon var, bir paslanma var. Ama şunu kabul etmek lazım: Yolsuzlukla mücadele bir toplumsal mücadeledir, hepimize düşen görevler var. Bu bir mevsimlik mücadele değil, sadece yargının görevi değil. Yargının görevi suç işlendikten sonraki kısımları ortaya çıkarmak, hâlbuki esas olan, koruyucu hekimlik gibi bu ortamı ortadan kaldırmaktır. “Ayıp” diye bir kavram vardı, bunu unuttuk. Suç işlemiş olan kişi hiç olmazsa belli yerlere gittiğinde tabi olacağı muameleden çekinir, kendisine bir çekidüzen verirdi. Şimdi, geriye dönük görev yaptığımız makamlar itibarıyla da söyleyeyim, özellikle bu banka olayları, banka vurgunları, soygunları sebebiyle, kim neyi batırdıysa, ben hangi toplantıya gitsem en başköşede bunları gördüm. Toplantının kapısından döndüğüm birçok yer olmuştur, zaman olmuştur.

Bir toplumsal tavır konulması gerekiyor. Hadi bakalım, 3 tane savcı ne yapacak, bu işle görevli emniyet ne yapacak? Onlar görevini yapsın, yapmalı, sonuna kadar yapmalı, biz destek vermeliyiz. Kim olursa olsun, sıfatı, yaptığı iş, kimin yakını veya uzağı olursa olsun işin bu kısmında sonuna kadar gitmeliyiz ama bir toplumsal refleks olarak da en azından buna karşı bize de düşen görevlerin olduğunu bilmemiz lazım. Şunu da kabul etmek gerekir ki, yolsuzlukla mücadele, üç aylık, beş aylık, belli davalara mahsus, ondan sonra sonlanacak bir mücadele değil. Yani, bazı işler vardır ki mevsimlidir. Yolsuzlukla mücadele devamlı bir uğraş alanıdır, devletlerin devamlı olarak gündeminde olan, olması gereken bir alandır ve hepimize bu noktada sorumluluklar düşüyor. Türkiye, son yapılan açıklamalara göre 65, 66'ncı sıradan 53'üncü sıraya yükselmiş. Bu önemlidir ama daha önümüzde 52 tane ülke var demektir bizden bu manada daha iyi olan. O hâlde gelin bir hedef koyalım, 2023 vizyonumuz var, tasavvurumuz var, dünyanın ilk 10 ülkesinden biri ocağız. Neyde? İhracatta, kalkınmada, fert başına düşen gelirden; vesairede, altyapıda, üstyapıda. Gelin bir hedef koyalım, 2023'e gelirken, dürüstlük açısından, yolsuzlukla mücadele açısından ilk 10'a girecek bir ülke olalım. Bize yakışan budur, insanımıza yakışan budur; inancımız bize bunu telkin eder, kültürümüz bunu telkin eder, insan olmak da bunu gerektirir. Gelin bu noktada da bir toplumsal mücadeleyi başlatmış olalım.

Değerli arkadaşlar, değerli basın mensupları; dikkat

çekmek istediğim bir başka husus şudur: Türkiye, doğru bir tercihle cumhuriyeti ve demokrasiyi tercih etmiştir. Şükran borçlu olduğumuzu ifade etmek istedim. Yalnız, demokrasi sadece belli kuralların yerine getirildiği bir sistem, bir rejim değil. Olabildiğince her şeyin şeffaf ve kayıt altında olduğu bir rejimin adıdır demokrasi. Bu açıdan baktığımızda, Türkiye’de bazı işler niye oluyor, neden oluyor; niye bu kadar karmaşık, niye bu kadar sık sık sıkıntılara maruz kalıyoruz? Demokrasimiz ilerledi, gelişti, epey mesafe aldık ama demokratik alana müdahalenin yol ve yöntemleri de epey gelişti. Yani işte “postmodern” dedik, vesaire dedik bunlar da epey mesafe aldı, teknolojideki gelişmeyi onlar da kullanır hâle geldi. Bu açıdan baktığımızda demokrasinin daha kaliteli hâle gelmesi sadece bir kısım şekli düzenlemelere bağlı değil. Bana kalırsa üç alanda Türkiye ciddi kayıt dışılık yaşıyor. Sadece başlığımı söyleyeceğim, en azından bilmediğim kısmın başlığımı söyleyeceğim.

Bunlardan bir tanesi kayıt dışı ekonomidir. Rakamlar ne olursa olsun hepimiz biliyoruz ki, şu an bunca çabaya, bunca gayrete, çıkardığımız denetim mekanizmalarına, yasalara, kurduğumuz kurumlara rağmen ekonomimizin hâlen önemli bir kısmı kayıt dışıdır. Bu, haksızlığa, hukuksuzluğa sebebiyet veriyor, adaleti de ortadan kaldırıyor. Aynı işi yapan, kurallara uyanla uymayan arasında bir haksız rekabet meydana getiriyor. Bu konuda yazılmış çok kitap da var, konuşulmuş çok söz de var, vesairedir. Hâlen vurgu yapıyoruz ama kayıt

dışılık, kayıt dışı ekonomi hâlen ülkemizin en önde gelen sorunlarından bir tanesi.

Ekonominin önemli bir kısmı kayıt dışıysa, hiç tereddütsüz siyasetin de bir kısmı kayıt dışı olur. Türkiye'nin ikinci kayıt dışılığı siyasettir. Bakınız, Yüksek Seçim Kurulu açıkladı, mahalli idare seçimlerine 25 tane siyasi partimiz girecek. Parti sayısı 80'i geçti ama seçimlere 25 parti, isterseniz onun üzerinden değerlendirme yapalım. Bu 25 tane siyasi parti kayıt içinde faaliyet gösterir, yanlış yaparsa bunu denetleyecek mekanizmaları vardır. Anayasa'daki ilkelere, yasalardaki ilkelere aykırı hareket ediyorsa Yargıtay Başsavcılığı var, hesabını kitabını Anayasa Mahkemesi denetliyor, kamuoyuna açıktır, organları bellidir, karar organları bellidir; en azından tabloda, skalada bunları görmek var. Ama siz inanıyor musunuz ki, Türkiye'de yapılan siyasetin tamamını bu 25 parti ya da kayıt içindekiler yapıyor. Türkiye'de siyaset alanının önemli bir kısmında kayıt dışı unsurlar siyaset yaptı bugüne kadar. Nedir dersenez? Zaman zaman, görevi siyaset yapmak olmadığı hâlde kendi yetki alanı içerisinde neyi yapacağı belli olup, bunun içerisinde siyaset yapmak olmadığı hâlde bir kısım Anayasal kurumlar, kuruluşlar siyaset yapmıştır. Cumhurbaşkanlarını onun için kendi irademizle seçemedik, parti kapatma davalarının hangi şartlar altında açıldığı belli. Neyin nasıl oluştuğunu bu süreçte biliyoruz. Demek ki kayıt dışı siyasi unsurlardan bir tanesi, yetkisini aşarak siyasi alana müdahale eden anayasal kurumlar olmuştur, buna dikkat

etmek gerekir. Hâlbuki o kurum, kurumlar kayıt içindedir; sorumluluğu bellidir, yetkileri bellidir, yetkilileri bellidir. Ama yapılmaması gereken işler yapılmıştır, muhtıralar filan bunun açık örneğidir; siyasi alana müdahaledir ve kayıt dışı siyasetin en somut örnekleridir.

Önemli sermaye grupları; geçmişte envanterde gözüküyor, kim kimdir bilemiyoruz. Biz sadece sonuçları itibarıyla alıyoruz. Mesela, milletvekili transferleri bakımından havuz oluşturulduğunu bilmeyen yok. On-on beş sene evveline bir bakıverin. Ama buna kim para verdi, havuz nerede oluştu, sorumlusu kim, neyin nesidir? Ama biliyoruz ki, dün akşam filanca partinin genel başkan yardımcısı, hatta tam tersi öbür partiden bir kısım milletvekillerimize “Gel bizim partiye, bizim parti daha güzel...” Ertesi gün sabah bakıyorsunuz ki, bir anda bu taraftan o tarafa gidivermiş. Bir gecede ne değişmiş? Rakım mı düştü, tansiyon mu düştü? Ne düştü yani? Nabız düşüklüğü mü oldu, iklim mi değişti, sühunette mi bir değişiklik var? Bir gecede birden fazla... Hatta bir gün evvel yaptığı açıklamada kendi partisini öve öve göklere çıkarıyor ama ertesi gün bakıyorsunuz ki, suçladığı öbür partinin saflarında yer alıyor ve biz rozetleri takıyoruz.

Şimdi, ne olmuş da bu türlü garabetler demokrasi adına bu ülkede işlendi. Sermaye grupları var... Siyasetin finansmanını hâlen netleştiremedik. Siyasetin finansmanı netleşmeyince çıkar amaçlı grupların ya da sosyolojik grupların siyaset alanını daralttığı, siyasete, kuralı belli

olmayan, kurumu yeteri kadar belli olmayan, yöntemleri ise hiç belli olmayan bir şekilde siyaset alanına müdahale ettiğini görüyoruz. Bunun mutlaka şeffaflaşması lazım, şeffaflaştığı nispette şimdi kafamızda var olan soruların önemli bir kısmını çözme imkânını buluruz çünkü bu böyle olmadığı takdirde birçok şeyi izahta zorlanıyoruz. Kayıt içindeki siyasetin dayanağı hukuktur, Anayasa'dır ve yasalardır; kayıt dışı siyasetin dayanağı ise bu unsurların kendi çıkarları ve ideolojileridir, kural tanımaz. Kayıt içindeki siyaset, gagesine hukukun tanınmış ve kabul edilmiş yol ve yöntemleriyle ulaşır, kayıt dışı siyaset ise kendisini hukukla sınırlamaz, gayeye ulaşmak için meşru vasıta değil uygun vasıta arayışı içindedir, çoğu zaman şeffaf değildir, denetlenebilir değildir, karışıktır ve karmaşıktır. Belki üniversitelerimizin siyaset bilimi okutulan bölümlerinde şu kayıt dışılık meselesine biraz kafa yorsak iyi olacak, bu alan boş bir alan. Ben yaşadıklarımın bunları söylüyorum, bir yerde okuduklarım değildir ama bu yaşadıklarımız eğer doğruyu ifade ediyorsa bugün, geçmişte, gelecekte neyi yaşadığımız, yaşıyorsak bu iki alan arasındaki zaman zaman husumetler, zaman zaman ittifaklar, zaman zaman karşılaştığımız bir türlü de anlayamadığımız ama hiçbir şekilde de doğru bulmadığımız bir kısım yol ve yöntemler Türkiye'de demokrasi açısından bize sıkıntı çıkarıyor.

Üçüncü kayıt dışılık din alanında olanlardır. Bu konuyu ilahiyatçılara bırakıyorum.

Tabiatıyla -yeri gelmişken bunun da söyleyip bitireceğim-

siyaset hukukumuzun yeni baştan bir tanzimi gerekiyor. Elbette baskı gruplarının demokrasilerde önemli bir yeri var, kastettiğim o değildir, benim kastettiğim, kayıt içindeki siyaset ile kayıt dışındaki siyasetin çarpık ilişkilerinden bahsediyorum, itirazım onadır. Yoksa demokrasilerde baskı grupları olacak, onların talepleri olacak ama bu talepler hukuk çerçevesinde kabul edilecek veya reddedilecek, kimin nerede durduğu da baştan belli olacak. Onun için şeffaflık lazım, finansmanından tutun siyasetin ilişkilerine varıncaya kadar. Bu manada Türkiye çarpık ilişkiler yumağıdır, bunun da altını çiziyorum.

Şimdi, tabiiyle, siyaset hukukunun yeni baştan düzenlenmesi gerekiyor, bundan çokça vurgu yaptık ama maalesef biz bu alanı düzeltmek yerine, yeni baştan düzenlemek yerine ihtiyaçlara göre, her somut olayla ilgili demeç vererek bu alanı düzelttiğimizi zannediyoruz, sorunları düzelttiğimizi, düzelteceğimizi zannediyoruz. Partiler Kanunu'nun yeniden değişmesi lazım, Seçim Kanunu'nun yeni baştan ele alınması lazım, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun, Anayasa'nın ilgili -en azından- hükümlerinin vesairenin yeni baştan ele alınması lazım. Yanlış kurallar orada duruyor, biz bu yanlış kuralların uygulamasının sonucu olarak ortaya çıkan olumsuzlukları kuralı değiştirmek yerine demeç vererek vicdanımızı rahatlatıyoruz ve bu konuda da işte, birkaç cümle yer verir de yazarsanız biz üzerimize düşen görevi yapmış oluyoruz. Tipik misal, güncel bir

konu, Őu tutuklu milletvekilleri meselesi... Bakınız, 24'üncü Dönemin her gün, her vesileyle gündemde olan konusudur bu. Nereden kaynaklandı? Evvela, böyle bir problemi siyaset kurumu kendisi çıkardı. İşin böyle olduğunu, olacağını bile bile bir lades dedik ama mademki dedik bunun sürgit devem etmemesi gerekir, milletin seçtiği insanların Mecliste olması gerekir dedik, bununla ilgili çok demeç verdik. Demeç verdik ama Anayasa 83 orada duruyor, 84'üncü madde orada duruyor, 76'ncı madde orada duruyor, 14'üncü madde orada duruyor, bunlar da ölü madde bu sorun bakımından ama biz "Millet iradesi tutsak edilemez, bunların olması gereken yer Meclis..." İyi de bu kuralları değiştirmek bizim görevimiz. Hadi, değiştirelim. Olmadı.

Bakınız, bu tutuklu milletvekilleri meselesini kamuoyuna, kısaca size de ifade etmek istiyorum: Bugün geldiğimiz nokta itibarıyla, 3 Ocak 2014 tarihi itibarıyla "tutuklu milletvekilleri" kavramı bu problemi tümüyle ihata etmiyor. Bugün itibarıyla, 2 milletvekili hakkında daha -gazetelerde yazılanlar doğruysa- Anayasa Mahkemesi bir çıkış yolu göstermiş ama Őu an itibarıyla, tutuklu milletvekili sayısı 5 ama işin bu bölümüyle ilgili problemi olan milletvekili sayısı 10. Hâlbuki, bu rakamı dahi bugüne kadar ne kamuoyu biliyor ne de söylenenlerimiz, demeç verenlerimiz bu ayrıntıda konuştu. Bugün itibarıyla, 3 Ocak 2014 tarihi itibarıyla tutuklu milletvekili sayısı 5, hükmü kesinleşmiş 2 milletvekili var, verilen karar Yargıtaya gelmek üzere olan 3

tane de milletvekili var.

Şimdi, buradan dün epey görüşmeler yaptık, bir kısım çabalar gösterdik, teşebbüslerde bulunduk, ne netice çıkar bilemem ama herkesin de nerede durduğunu bir netleştirmesi lazım. “Efendim, tutuklu milletvekilleri serbest olsun.” İyi de eğer işi burada sınırhıyorsanız 5 milletvekili tutuklu. Peki, geri kalan 5’inin durumu ne olacak? 2’si kesinleşmiş. Üç gün sonra, beş gün sonra, beş ay sonra, bilemem, geldi hüküm Meclis Başkanlığına, Meclis Başkanlığı şapkadan tavşan mı çıkaracak? 84’üncü madde orada duruyor, siz de yazıyorsunuz “Bakalım, Meclis Başkanı ne yapacak?” Meclis Başkanı kurala uyacak, hukuk adına bu kadar laf ettikten sonra bunun aksini nasıl yapacak ki?

Eğer siz bu düşüncenizi, bu söyleminizi tutuklu milletvekilleriyle sınırlı tutuyorsanız o 5 milletvekili de Anayasa Mahkemesinin aldığı karar çerçevesinde, üç gün evvel, üç gün sonra bir şekilde çözüme karışacak. Bu mudur bütün kavga, iki yıldan beri, iki buçuk yıldan beri bununla mı alakalıdır? Peki, hükmü kesinleşen sayın milletvekillerinin durumu ne olacak? Sorun bakalım bu demeçleri verenlere, ne düşünüyorlar bu tarafa? Peki, 3’ü Yargıtay yolunda olan milletvekili arkadaşlarımız var, bunların durumu ne olacak, ne düşünülüyor? Yani şunu mu diyoruz: “Biz tahliye kısmında varız, ondan sonra ne olursa olsun. Kanunun kestiği, mahkemenin verdiği karar geçerlidir. Biz onun dışında bu işin içinde yokuz, arkasında, önünde yokuz.” mu diyoruz?

Yoksa, dönem sonuna mı bırakmayı düşünüyoruz? Eğer bu işi böyle flu noktada bırakırsanız, bütün boyutlarıyla kamuoyuna anlatıp doğru dürüst, her zaman geçerli bir kuralı koyamazsanız bakın, bu basın toplantısını hatırlayın, Türkiye'nin yaşadığı sıkıntılar, bir kısım gruplar, örgütler, ideolojik kavgaları filan da hesaba kattığınızda, 2015 seçimleri açısından bu kurallar aynen böyle devam eder ve sadece Anayasa Mahkemesinin gösterdiği yoldan giderek bu işe bir çözüm bulmaya çalışırsak -bu bir ferdi çözümdür, kişisel çözümdür, ben kurumsal çözümden bahsediyorum- yarın Türkiye'de çok daha karmaşık siyasi olaylara, siyasi sorunlara kapı aralamış oluruz. Ben bu kadarını söyleyeyim, kim ne anlayacaksa anlasın, anlaşılmayacak bir yanı da yok.

Yani 2015 adaylıkları söz konusu olduğunda, yargıyla problemi olan herkes aday gösterilecek ve bu yolla Türkiye'de siyaset yeni bir kanal açacaksa kanunları, yasaları, Anayasa'yı arkadan dolaşmak yerine gelin şu kuralları değiştirelim, bu bizim elimizde. Bunu sade vatandaş talep edebilir, başkadır ama biz Parlamento olarak kural koyan kurumuz, şu işin doğru kuralını koyalım. Ne düşünüyorsak, ister tutuklusunu için ister hükmü kesinleşmiş milletvekilleri için ister Yargıtay yolunda -inşallah olumsuz bir şey çıkmaz, temennim odur- ama ne olursa olsun, isterse bir kişi dahi olsa ortada çok ciddi bir problem var, sadece "Ya, tamam, çıkan çıktı, bundan sonrası bizi ilgilendirmiyor." dersek 2015'te fırtına olur, bunun altını çiziyorum. Kimse bugünün işini yarına bırakmasın, topluma

da daha fazla bedel ödetmeyelim, lüzumsuz tartışmalarla Türkiye'yi germeyelim, gerginliklere sebebiyet vermeyelim, barışı bozmayalım.

Benim kısaca –“kısaca” dedim, epeyce uzunca olmuş- söyleyeceklerim bunlar. Bu kadar uzatmamın sebebi, bir kısım sorularınızı da önceden cevaplamış olmam içindir. İlginize teşekkür ediyorum. Dedğim gibi, benim bu sözlerimin eksigi olan vardır, yanlışı olan vardır, doğrusu olanlar vardır; ümit ederim, bu fikirlerimi beğenmeyenler temiz bir üslupla cevap verirler, kaba, yaralayıcı olmayan, içinde sinkaf olmayan veya “Yakışmıyor bu adamlara.” dedirtmeyeceğimiz bir üslupla bunlara da cevap verirler, biz de bu sürece bu manada katkı vermiş oluruz.

Teşekkür ediyorum. Yeni yılınızı tekrar kutluyorum. İnşallah 2014 bu manada hayırlı ve uğurlu bir yıl olur.

